

REPUBLIKA
SLOVENIJA
VIŠJE
DELOVNO
IN SOCIALNO
SODIŠČE

VDSS sodba Pdp 953/2014

Sodišče: Višje delovno in socialno sodišče

Oddelek: Oddelek za individualne in kolektivne delovne spore

ECLI: ECLI:SI:VDSS:2015:PDP.953.2014

Evidenčna številka: VDS0013446

Datum odločbe: 22.01.2015

Senat: Ruža Križnar Jager (preds.), Jelka Zorman Bogunovič (poroč.), Silva Donko

Področje: DELOVNO PRAVO - JAVNI USLUŽBENCI

Institut: plačilo razlike plače - dodatek za izmensko delo - dodatek za delo ponoči - višina dodatka - kolektivna pogodba - vojska - posebni delovni pogoji - ruski turnus

Zveza: ZSPJS člen 32, 32/1, 32/1-1, 32/1-3, 32/5. KPJS člen 40, 43, 43/1. ZObr člen 96, 96/1, 96/2, 96/2-1, 96/2-2, 96/2-4, 97b, 97b/4. ZDR člen 147.

Jedro

Dodatek za delo v izmeni pripada delavcu za čas, ko dejansko opravlja izmensko delo, prav tako mu za čas dejanskega dela ponoči pripada tudi dodatek za nočno delo.

Izrek

Pritožba se zavrne in se potrdi izpodbijani del sodbe sodišča prve stopnje.

Stranki sami krijeta vsaka svoje pritožbene stroške.

Obrazložitev

Sodišče prve stopnje je razsodilo, da je tožena stranka dolžna tožeči stranki obračunati in plačati za čas od aprila 2011 do decembra 2011 7 % dodatek za izmensko delo za vsako uro opravljanega dela v izmeni in 30 % dodatek za delo ponoči za vsako še neplačano uro opravljenega dela ponoči, v skupnem znesku 429,16 EUR bruto, mu od te osnove odvesti davke in prispevke ter mu izplačati neto zneske z zakonskimi zamudnimi obrestmi, kot izhajajo iz točke I izreka (I. točka izreka sodbe), višji in drugačen zahtevek za obračun in plačilo 30 % dodatkov za nočno delo za vsako dodatno uro opravljenega dela ponoči, za čas od aprila 2011 do decembra 2011 ter odvod predpisanih davkov in prispevkov od bruto osnove in izplačilo neto zneskov z zakonskimi zamudnimi obrestmi brez upoštevanja že obračunanega in plačanega dodatka za nočno delo, pa je zavrnilo (II. točka izreka sodbe). Sklenilo je, da se, zaradi umika tožbe v delu zahtevka nad 429,16 EUR do 463,86 EUR, postopek ustavi (I. točka izreka sklepa) in odločilo, da vsaka stranka sama krije svoje stroške

postopka (II. točka izreka sklepa).

Zoper ugodilni del sodbe in posledično zoper ugodilni stroškovni del sklepa se zaradi zmotne uporabe materialnega prava, zmotne in nepopolne ugotovitve dejanskega stanja in bistvene kršitve določb pravnega postopka pravočasno pritožuje tožena stranka. Navaja, da je sodišče prve stopnje napačno uporabilo materialno pravo, saj je v spornem obdobju veljal ukaz načelnika D. št. ... z dne 23. 11. 2006 o določitvi delovnega časa in časa obvezne prisotnosti v Slovenski vojski, s katerim je bil določen premakljiv začetek in konec delovnega časa, čas obvezne prisotnosti na delu ter da lahko poveljniki vojašnic in enot nivoja bataljona ali višje, ob soglasju Poveljstva E. in poveljnika Poveljstva F. za svoje podrejene in ob upoštevanju časa obvezne prisotnosti, v okviru tedenske obveznosti 40 ur z ukazom izjemoma določajo tudi drugačno izvajanje delovnega časa in da se z začasno prerazporeditvijo delovnega časa lahko določi le nepremakljiv začetek in konec delovnega časa. Poveljnik Vojašnice A. je izdal ukaz o določitvi nepremakljivega delovnega časa št. ... z dne 10. 8. 2007 in tako načelnik D. v spornem obdobju ni izdal ukaza o neenakomerni razporeditvi delovnega časa. Sodišče prve stopnje pa se tudi ni opredelilo do pravnega stališča iz kolektivnega spora opr. št. X Pd 420/2013, da dežurstvo ni izmensko delo in da pri stalnih dežurnih službah (kot je to pri tožniku) ne gre za poseben delovni pogoj. Prav tako se ni opredelilo do odločitve Vrhovnega sodišča RS v zadevi opr. št. VIII Ips 15/2008, ki je dežurstvo izpostavilo kot redno obliko dela. Sodišče prve stopnje se tudi ni opredelilo do tega, ali je tožnik izmensko delo sploh smel opravljati, saj zgolj dejansko opravljanje nekega dela javnega uslužbenca še ne opravičuje do plačila za tako delo. Nadalje navaja, da je sodišče prve stopnje pri povzemanju izpovedb tožnika in prič napačno ugotovilo dejansko stanje. Glede na to, da je dežurstvo po zakonu lahko tudi redna oblika dela, je napačno povzelo zmotno izpovedbo priče B.B., da so dežurstvo izredne naloge, ki niso stalne. Obe priči, B.B. in C.C., sta skladno izpovedali, da so imeli pripadniki tudi redno osem urno delo, do tega pa se sodišče prve stopnje ni opredelilo. Prav tako se ni opredelilo do dejstva, ki ga je tožena stranka dokazala z obračuni plač, da je tožnik prejemal dodatek za dežurstvo. Pritožba pa opozarja tudi na dejstvo, da so vsi pripadniki baze G. vedeli, da ukaz o določitvi delovnega časa v bazi G. št. ... z dne 13. 8. 2010 ni veljaven in tako ne obstoji, zato se nanj ne morejo sklicevati, če pa so ga upoštevali, pa so kršili veljaven ukaz o določitvi delovnega časa in časa obvezne prisotnosti na delovnem mestu v Slovenski vojski št. ... z dne 7. 6. 2010. Zato se tudi tožnik ne more sklicevati na pravico do plačila po dejansko opravljenem delu. Zaradi navedenega pritožbenemu sodišču predlaga, da izpodbijano sodbo v ugodilnem delu razveljavi ter tožbeni zahtevek v celoti kot neutemeljen zavrne, tožeči stranki pa naloži plačilo stroškov tožene stranke.

V odgovoru na pritožbo tožeča stranka prereka pritožbene navedbe, predlaga njeno zavrnitev in potrditev izpodbijanega dela sodbe sodišča prve stopnje.

Pritožba ni utemeljena.

Pritožbeno sodišče je preizkusilo izpodbijani del sodbe v mejah uveljavljenih pritožbenih razlogov in po uradni dolžnosti pazilo na bistvene kršitve določb postopka ter na pravilno uporabo materialnega prava (drugi odstavek 350. člena v zvezi s 1. odstavkom 366. člena Zakona o pravnem postopku, Ur. l. RS, št. 26/99 s spremembami in dopolnitvami – ZPP). Po takšnem preizkusu je ugotovilo, da obrazložitev vsebuje pravilne dejanske in pravne razloge in da je sodišče prve stopnje ob pravilno in popolno ugotovljenem dejanskem stanju pravilno uporabilo materialno pravo. Sodišče prve stopnje tudi ni storilo nobene bistvene kršitve določb pravnega postopka, na katere pazi pritožbeno sodišče po uradni dolžnosti, medtem ko pritožba ta pritožbeni razlog uveljavlja le pavšalno.

Po določbi 1. alineje prvega odstavka 32. člena Zakona o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št.

56/2002 s spremembami; ZSPJS) pripada j

avnim uslužbencem za delo v delovnem času, ki je zanje manj ugoden, dodatek za izmensko delo, po 3. alineji pa jim pripada dodatek za delo ponoči, v nedeljo in na dan, ki je z zakonom določen kot dela prost dan ali praznik. Po določbi petega odstavka 32. člena ZSPJS se višina dodatkov iz tega člena za javne uslužbence določi s kolektivno pogodbo za javni sektor. Kolektivna pogodba za javni sektor (Uradni list RS, št. 57/2008 s spremembami; KPJS) v 40. členu določa, da za izmensko delo v popoldanski in nočni izmeni oziroma za redno delo v popoldanskem času pripada javnim uslužbencem dodatek v višini 7 % urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca. Dodatek se obračunava le za čas, ko javni uslužbenec dela v teh pogojih.

V skladu z Razlago KPJS (Uradni list RS, št. 3/2009) pripada javnemu uslužbencu dodatek za izmensko delo v popoldanski in nočni izmeni oziroma za redno delo v popoldanskem času za čas, ki je po zakonu ali drugem predpisu, kolektivni pogodbi ali splošnem aktu delodajalca določen za popoldansko ali nočno izmeno oziroma za redno delo v popoldanskem času. Za redno delo v popoldanskem času se šteje, če javni uslužbenec dela stalno le v popoldanskem času. Javni uslužbenci, ki delajo v izmenah po 12 ur, so upravičeni do dodatka za izmensko delo, opravljeno v nočni izmeni in za delo v popoldanskem času v dnevni izmeni. Za delo v popoldanskem času se šteje delo iz prvega odstavka te razlage. Nadalje KPJS v prvem odstavku 43. člena določa, da višina dodatka za delo ponoči znaša 30 % urne postavke osnovne plače javnega uslužbenca. Dodatek se obračunava le za čas, ko javni uslužbenec dela ponoči.

Zakon o obrambi (Uradni list RS, št. 82/1994 s spremembami; ZObr) v prvem odstavku 96. člena določa, da je delavec, ki poklicno opravlja delo na obrambnem področju, po odločitvi nadrejenega dolžan zaradi potreb službe opravljati delo v posebnih delovnih pogojih. Za posebne delovne pogoje se po drugem odstavku 96. člena ZObr šteje delo v delovnem času, ki je za delavce manj ugoden, in delo v manj ugodnih delovnih pogojih ali z dodatnimi obremenitvami, med drugim delo v neenakomernem delovnem času (1. točka drugega odstavka 96. člena ZObr), izmensko delo (2. točka drugega odstavka 96. člena ZObr) ter nočno delo (4. točka drugega odstavka 96. člena ZObr). V četrtem odstavku 97.b člena ZObr pa je določeno, da se za delo v izmenah šteje delo, ki se izmenoma opravlja v dopoldanskem, popoldanskem ali nočnem času. Za delo v izmenah se šteje tudi delo v turnusu, ko se delo opravlja po razporedu 12 ur, sledi pa mu 24 ali 48 ur počitka, in delo po posebnem razporedu, ko se delo opravlja dopoldne, popoldne in v nočnem času, vendar ne v enakomernem zaporedju.

Sodišče prve stopnje je na podlagi ocene izvedenih dokazov pravilno ugotovilo, da je tožnik in celotna enota I. / baza G. delal v tako imenovanem "ruskem turnusu", torej je opravljal delo 12 ur, nato počival 24 ur, nato delal ponoči 12 ur, temu pa je sledil 48 urni počitek. Ruski turnus pomeni po svoji naravi neenakomerno razporeditev delovnega časa v smislu določbe 147. člena Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS; št. 42/2002 in naslednji; ZDR), saj pri enakomerni razporeditvi delovni čas ne sme biti razporejen na manj kot štiri dni v tednu. Pri ruskem turnusu namreč delodajalec na daljše časovno obdobje (nekaj tednov) ne more zagotoviti, da bi delavec lahko vsak teden delal najmanj 4 dni v tednu, ker zaradi izmen in 48 urnega počitka nujno pride do situacije, da delavec dela tri dni v tednu.

Zmotno je stališče tožene stranke, da bi za utemeljenost tožbenega zahtevka moral biti izpolnjen formalni pogoj v smislu Ukaza o določitvi delovnega časa. Po prvi točki citiranega ukaza

načelnik D.

določi delovni čas in čas obvezne prisotnosti na delovnem mestu ter neenakomerno razporeditev delovnega

časa za pripadnike SV. Nadalje se s tem ukazom določijo tudi način in pogoji za prerazporeditev delovnega časa ter način in pogoji za odreditev dela izven rednega delovnega časa, v točki 3.6 pa Ukaz določa, da delo v neenakomernem delovnem času, deljeno ali izmensko organizirano delo, odreja

načelnik D.

na predlog poveljnika bataljona njemu enake ali višje enote ob soglasju poveljnika Poveljstva E. in poveljnika Poveljstva F. za svoje podrejene H., ki morajo soglasju priložiti tudi svoje mnenje. Sodišče prve stopnje je ugotovilo, da je bilo opravljanje dela določeno z razporeditvijo dela. Tožena stranka ni dokazala, da bi tožnik opravljal svoje delo v nasprotju z razporedom dela ali ukazom nadrejenega. Ukaz o določitvi delovnega časa je interni akt delodajalca, ki ga morajo upoštevati poveljujoči pri določitvi delovnega časa. Delavec oziroma pripadnik SV pa na tak razpored ne more vplivati ter mora delo opravljati v skladu z razporedom dela. Zato sklicevanje tožene stranke na Ukaz o določitvi delovnega časa ni utemeljeno, saj je bistveno, da tožnik ni samovoljno opravljal dela v izmeni in da mu je bilo delo v tem delovnem času odrejeno, zato je iz tega naslova tudi upravičen do dodatka za opravljanje dela v izmeni.

Dodatek za delo v izmeni pripada delavcu za čas, ko dejansko opravlja izmensko delo, prav tako mu za čas dejanskega dela ponoči pripada tudi dodatek za nočno delo. Tožena stranka je sodišču predložila lasten izračun prikrajšanja (B4), v katerem je navedla število ur, od katerih je izračunala dodatek za izmensko delo in dodatek za nočno delo. Tožnik je tožbeni zahtevek modificiral skladno z izračunom tožene stranke in takemu zahtevku je sodišče prve stopnje ugodilo, zato tožena stranka neutemeljeno izpodbija odločitev s tem, ko navaja, da je tožnik delal v rednem delovnem času - usposabljanje ali pohodi, ko torej ni opravljal dela v izmeni. Tovrstne ugovore bi lahko tožena stranka upoštevala v svojem izračunu ter jasno izkazala, da te ure niso upoštevane v izračunu.

Prav tako so neutemeljene pritožbene navedbe, da je tožena stranka z obračunom plač dokazala, da je tožnik prejemal dodatek za dežurstvo. Plačilne liste je predložil tožnik (A5) in iz njih ne izhaja, da bi tožnik v spornem obdobju ta dodatek prejemal. Ker iz izpovedi zaslišanih prič B.B. in C.C., ki ju je

sodišče pravilno povzelo, in iz ostalih dokazov izhaja, da je bilo delo v celotni enoti I.

/ baza G.

organizirano kot izmensko delo (ruski turnus) in ne kot dežurstvo, so neutemeljeni tudi pritožbeni očitki sodišču prve stopnje, da se ni opredelilo do pravnega stališča v kolektivnem delovnem sporu opr. št. X Pd 420/2013 in o odločitvi Vrhovnega sodišča RS v zadevi opr. št. VIII Ips 15/2008 v zvezi z dežurstvom.

Ker niso podani razlogi, iz katerih se sodba lahko izpodbija in tudi ne razlogi, na katere mora paziti po uradni dolžnosti, je pritožbeno sodišče pritožbo tožeče stranke kot neutemeljeno zavrnilo in potrdilo izpodbijano sodbo sodišča prve stopnje (1. odstavek 351. člena ZPP v zvezi s 353. členom ZPP). Pritožbeno sodišče je odgovorilo le na pritožbene navedbe, ki so za odločitev bistvene (1. odstavek 360. člena ZPP).

Tožena stranka s pritožbo ni uspela, zato skladno z načelom uspeha sama krije svoje stroške postopka, tožeča stranka pa z odgovorom na pritožbo k razjasnitvi zadeve ni bistveno pripomogla, zato tudi sama krije svoje pritožbene stroške (165., 154. ter 155. člen ZPP).

Datum zadnje spremembe: 28.05.2015